

یادداشت

آفت صنعت هوانوردی

مقصود اسعدی سامانی

دیر انجمن شرکت‌های هواپیمایی

مشکل اصلی در صنعت هوانوردی، قیمت گذاری دستوری بلیت هواپیما و عدم اجرای قانون است. نمایندگان مجلس در قالب برنامه پنجم توسعه، قانونی را به تصویب رساندند که البته دولت با کش وقوس‌های فراوان بالاخره این قانون را در سال ۱۳۹۴ اجرا کرد اما پس از گذشت سه سال از اجرایی شدن آن، دولت ورود کرده و جلوی اجرای این قانون را گرفت. نتیجه چنین تصمیم و اقدامی این شد که قیمت گذاری دستوری طی سال های گذشته، ضرر به سستگینی به صنعت حمل ونقل هوایی وارد کرد. با توجه به رأی دیوان عدالت اداری و ممنوعیت قیمت گذاری دستوری در برنامه هفتم توسعه به جز برای کالاهای اساسی، راهی برای اصلاح و بهبود وضعیت حمل ونقل هوایی باز شده که امیدواریم در آینده شاهد آثار و برکات آن باشیم.

صنعت هوانوردی یک صنعت جهانی است. در همه کشورهای دنیا همین مسیر تجربه شده است. صنعت هوانوردی در ایران نمی‌تواند خارج از چارچوب‌ها و استانداردهای جهانی حرکت کند. در سال ۱۹۷۹ آزادسازی نرخ در آمریکا آغاز شد و در سایر کشورها نیز نرخ‌ها آزاد شدند. در ایران با توجه به کش وقوس‌های فراوان آزادسازی، شرکت‌های هواپیمایی با حضور در بازار، بهترین کنترل کننده قیمت و حامی منافع مردم هستند؛ چراکه ایران‌لی‌ها یک بنگاه اقتصادی بوده و برای حضور پررنگ در بازار، باید بتوانند در عرصه رقابت ضمن حفظ کیفیت، قیمت خود را هم کنترل کنند. این اتفاق هم اکنون رخ می‌دهد و در حال حاضر شاهدیم که در تعطیلات پایانی ماه صفر - برخلاف سنوات گذشته که در این ایام مردم با مشکل در تهیه بلیت مواجه بودند و بلیت پرواز خود را با قیمت‌های بالا از بازار سیاه خریداری می‌کردند- بلیت پروازهای مشهد به وفور در اختیار مردم قرار داشت و از سوی دیگر با افزایش تعداد پروازها شاهد قیمت مناسب بلیت بودیم. در این بازار رقابتی، شرکت‌های هواپیمایی تلاش می‌کنند با پایین آوردن هزینه‌هایشان، خدمت خود را که زمان مصرف مشخصی دارد با قیمت مناسب به مردم عرضه کنند تا بتوانند درآمد کسب کنند. بنابراین شرایط صنعت هوانوردی در مسیری قرار گرفته که روند رو به بهبودی دارد و در روزها و ماه‌های آتی شاهد خواهیم بود که نه‌تنها قیمت بلیت متعادل تر می‌شود بلکه کیفیت خدمات شرکت‌های هواپیمایی بالاتر می‌رود و تأخیر در پروازها کمتر به چشم می‌خورد.

از سوی دیگر شرکت‌های هواپیمایی می‌توانند با فراغ بال بهتری به توسعه مجموعه خود فکر کنند. به‌عنوان مثال هواپیماهای زمین‌گیری که در انبارهای این شرکت‌ها وجود دارد به زودی به چرخه عملیاتی باز خواهند گشت و هواپیماهای جدیدتری توسط سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به ناوگان هوایی ایران اضافه خواهد شد. البته باید به این سؤال پاسخ داد که آیا در شرایط کنونی، کل صنعت هوانوردی در قالب یک مجموعه، به این بلوغ رسیده که بتواند خودش تنظیم‌کننده و کنترل‌کننده خودش باشد و از سودجویی‌ها و تخلفات گذشته عمدتاً جلوگیری کند؟ پاسخ این است که شرکت‌های هواپیمایی به‌عنوان تولیدکننده و عرضه‌کننده این خدمت به این بلوغ رسیده‌اند اما هنوز قدری تا رسیدن به نقطه مطلوب فاصله داریم؛ چراکه در این میان بازیگرانی که در دوران قیمت‌گذاری دستوری وارد این حوزه شده‌اند و غالباً در شبکه توزیع فعال هستند، عمدتاً به دنبال منافع کوتاه‌مدت شخصی هستند و اطلاعاتی به این حوزه وارد می‌کنند. در این زمینه شرکت‌های هواپیمایی و انجمن صنفی آن به‌عنوان تشکل بخش خصوصی تلاش می‌کنند تا بازار را تنظیم کرده و بازیگرانی که در این بازار نقش آفرینی منفی دارند را از طریق ابزارهای سازمان هواپیمایی به اجرای قواعد و اصول این صنعت که همانا رعایت حقوق مصرف‌کنندگان است، وادار کنند.

اقتصاد

گفت و گو
کمبود نقدینگی و تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، یکی از بزرگ‌ترین مشکلات صاحبان صنایع برای رونق تولید و رشد و توسعه آن است. این امر در سنوات گذشته، و با توجه به تحریم‌های ظالمانه آمریکا، به چالشی بزرگ برای صنایع مختلف کشور تبدیل شده است. در این میان دولت‌ها همواره در تلاش‌اند تا بتوانند این معضل را از طرق مختلف مانند اعطای تسهیلات به بخش های مولد اقتصادی رفع کنند.

راهی غیر از صنعتی شدن نداریم

حمیدرضا غزنوی، دبیر مجمع کارآفرینان در این باره معتقد است: «به‌رغم اینکه اقتصاد اولویت اول کشور به شمار می‌رود، به‌نظر می‌رسد که تأمین مالی تولید در کشور شامل این اولویت نیست. با توجه به اینکه شعارهای سال هم در باره مسائل اقتصادی و تولید انتخاب شده اما تأمین مالی به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مسئله تولید همواره اولویت برشمرده نمی‌شود.» او در تشریح حرف خود می‌گوید: «در شرایطی هستیم که به‌عنوان مثال ۲۵ هزار میلیارد تومان تسهیلات تکلیفی در حوزه ازدواج تعیین می‌شود - البته باید این اتفاق رخ دهد و مسئله ازدواج اهمیت بالایی دارد- اما تسهیلات تکلیفی برای تولید در نظر گرفته نمی‌شود یا مثلاً بانک‌ها ۹۲ هزار میلیارد تومان تسهیلات به کارمندان و مدیران خودشان پرداخت می‌کنند. در صورتی که مهم‌تر از همه چیز تولید ثروت در کشور است و در واقع اگر تولید ثروت نشود به رفاه نمی‌رسیم. در شرایط کنونی، ایران که در حوزه کشاورزی با مسئله‌ای مثل خشکسالی مواجه است، هیچ راهی غیر از صنعتی شدن برای تولید ثروت نخواهد داشت.» دبیر مجمع کارآفرینان ادامه می‌دهد: «راه صنعتی شدن نیز اعمال سیاست‌های صنعتی است که در کشور ما پیاده نمی‌شود. در بسیاری از کشورها مانند چین، ژاپن هند، انگلیس، برزیل و اتحادیه اروپا سیاست صنعتی در اولویت قرار دارد. در سیاست صنعتی، مهم‌ترین عامل حمایت‌های پولی و مالی است. آمریکا ۳۹۹ میلیارد دلار کمک‌های بلاعوض به صنایع پیش‌ران خود داشته و چین ۵۰ میلیارد دلار برای بنگاه‌های صنعتی پیش‌ران، اتحادیه اروپا ۴۶ میلیارد دلار و برزیل ۶۰ میلیارد دلار برای این بخش در نظر گرفته‌اند. این بدان معنی است که متوجه شدند باید هوای صنعت را داشته باشند تا کشورشان دچار بحران نشود. اقتصادشان پویا باشد و به رشد اقتصادی برسند.»

فروش اعتباری را جدی بگیریم

علیرضا کلاهی صدی، رئیس کمیسیون صنایع اتاق بازرگانی ایران در باره وضعیت و دغدغه‌های اصلی صنایع می‌گوید: «چالش‌های مهم در حوزه صنعت باید در اولویت دولت چهاردهم و وزیر صنعت، معدن و تجارت جدید قرار گیرد. در همین راستا اولویت کوتاه‌مدت وزیر صمت، باید حل مشکلات و مسائل تولید کنندگان در حوزه تأمین نقدینگی باشد؛ چرا که زنجیره تأمین صنعت کشور امروزه با مشکلات جدی دست‌وپنجه نرم می‌کند و ضرورت دارد تا به‌طور جدی برای حل مشکلات تأمین نقدینگی صنایع، از سوی وزارت صمت اقدام شود.» او ادامه می‌دهد: «به‌نظم یکی از راهکارها می‌تواند فروش اعتباری مواد اولیه توسط شرکت‌های بزرگ تولیدکننده در حوزه فلزات اساسی و پلیمرها باشد تا حداقل در کوتاه‌مدت، نقدینگی صنایع و تولید کنندگان تأمین شود. بنابراین، در شرایط تورمی و زمانی که بانک‌ها سیاست انقباضی در پیش گرفته‌اند، فروش اعتباری مواد اولیه می‌تواند گره‌گشای بخش خصوصی باشد.»

با بهره بانکی فعلی نمی‌توان فعالیت اقتصادی کرد

صمد حسن‌زاده، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با بیان اینکه بدون حل مشکل تأمین نقدینگی واحدهای تولیدی، جهش تولید محقق نخواهد شد، در این باره گفت: «همه باید برای تحقق شعار امسال تلاش کنیم اما باید یادمان باشد که تحقق این شعار، نیازمند زب‌رساخت‌های اولیه است. یک واحد تولیدی با بهره بانکی ۴۰ درصد نمی‌تواند فعالیت اقتصادی داشته باشد.»

مجری طرح گندم و برنج وزارت جهاد کشاورزی خبر داد

افزایش ۲۰۰ هزارتنی تولید برنج در سال جاری

واحد سطح دارند، توسعه استفاده از بذرهای اصلاح شده، مصرف متعادل تر کودهای شیمیایی (کود اوره، فسفاتو و پتاسته)، مبارزه بهتر با آفات بیماری‌ها و علف‌های هرز، توسعه کشت‌های مکانیزه در شالیزارهای کشور شامل کشت‌های نشایی، توسعه بانک‌های نشا و مدیریت عملیات داشت و برداشت و بهبود ضرب تبدیل اشاره کرد. به‌گونه‌ای که در گذشته از هر ۱۰۰ کیلوگرم برنج شل‌توک تولیدی حدود ۵۵ کیلوگرم برنج سفید قابل مصرف به‌دست می‌آمد که آن را به بیش از ۶۰ کیلوگرم رسانده‌ایم.
● در طول فصل کشت برنج بارش‌های ناگهانی به‌ویژه در استان‌های شمالی داشتیم. آیا این بارش‌ها آسیبی به تولید برنج وارد کرد یا خیر؟

بارش‌های ناگهانی در برخی مناطق استان گیلان صورت گرفت اما در مجموع به تولید برنج آسیب چندانی وارد نشد و همان‌طور که شاهدیم، امسال افزایش تولید برنج را خواهیم داشت. در استان خوزستان نیز کشت و برداشت برنج انجام می‌شود که رقم‌های خاص اقلیم گرم کشور در آنجا مورد استفاده قرار گرفته است.

● آیا استان خوزستان با مشکل کم آبی مواجه نیست

● که تولید و برداشت برنج در این استان انجام می‌شود؟

طی دو سال گذشته خوشبختانه بارندگی‌های بسیار مناسبی در استان خوزستان رخ داده و در کارگروه مدیریت منابع آب استان با حضور استاندار این مسئله به تصویب رسید و بر اساس آن کشت برنج را برای سال گذشته و امسال انجام دادند. البته چند اقدام دیگر در حوزه توسعه و افزایش بهره‌وری تولید برنج صورت گرفت. در یکی از این اقدامات، توسعه خشکه کاری برنج را در دستور کار قرار دادیم. همچنین سامانه‌های نوین آبیاری را در زراعت برنج که قبل از این وجود نداشت با بسیار کم‌مورد استفاده قرار می‌گرفت، توسعه دادیم مانند سامانه‌های آبیاری بارانی، آبیاری تیپ یا موضعی و غیره. این اقدامات همگی دست‌به‌دست هم دادن تا بهره‌وری تولید برنج در واحد سطحی سال‌های گذشته افزایش محسوس و قابل توجهی داشته باشد.

او تأکید کرد: «سال گذشته بانک مرکزی ۲۸۵ هزار میلیارد تومان اوراق با بهره ۳۰ درصد توسط بانک‌ها منتشر کرد. هدف کنترل نقدینگی بود که این امر رخ نداد. این در حالی است که کمبود نقدینگی در واحدهای تولیدی مشکلات زیادی ایجاد کرده بود و حتی بسیاری از آن‌ها در پایان سال توان پرداخت حقوق کارکنان خود را نداشتند. بدون حل مشکل نقدینگی واحدهای تولیدی، چطور می‌توان جهش تولید را رقم زد؟» این‌طور که بسیاری از کارشناسان اقتصادی و نخبگان این حوزه اعتقاد دارند، تورم ام‌المصائب اقتصاد ایران است؛ چرا که از سوی این تورم هزینه‌ها را برای تولید کنندگان بالا می‌برد و آن‌ها مجبورند برای جبران، قیمت نهایی خود را افزایش دهند و نهایتاً دور باطل تورم همچنان روند صعودی داشته باشد و مردم بیشتر با مشکلات و معضلات ناشی از تورم دست‌وپنجه نرم کنند. از سوی دیگر این افزایش هزینه‌های تولید برای تولید کنندگان موجب کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش خواهد شد. از آنجا که این درد مشترک به همه بخش‌های اقتصادی سرایت کرده، امکان تأمین مالی تولید به حداقل رسیده و سخت‌تر از گذشته می‌شود.

تأمین مالی هر سال سخت‌تر از سال قبل می‌شود

حسن فروزانفر، نایب‌رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تأمین مالی اتاق ایران، از عمیق‌تر شدن چاله تأمین مالی برای بنگاه‌های بخش خصوصی می‌گوید و معتقد است: «در سال‌های اخیر موضوع تأمین مالی هر سال نسبت به سال‌های گذشته برای فعالان اقتصادی به‌ویژه واحدهای فعال در بخش‌های کوچک و متوسط بخش خصوصی سخت‌تر شده

نقدینگی و تأمین مالی

حلقه مفقوده تولید

● یکشنبه ۲۵ شهریور ۱۴۰۳ ● شماره ۴۴۷

است.» او با بیان اینکه واحدهای تولیدی متوسط مقیاس و کوچک مقیاس با چالش جدی کمبود نقدینگی مواجه‌اند، ادامه می‌دهد: «کاهش شدید توان بانک‌ها برای تأمین مالی این واحدها از یک‌سو و افزایش ۵۰ درصدی مالیات‌ها بنا بر آنچه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ آمده است، می‌تواند فشار مضاعفی بر تولید وارد آورد. نخستین عاملی که سبب پدید آمدن این شرایط شده، ناتوانی نظام بانکی کشور در تأمین نیازهای بخش خصوصی است و این ناتوانی هر سال نسبت به سال دیگر بیشتر می‌شود.» فروزانفر، در ادامه کمبود نقدینگی را نخستین موضوعی می‌داند که سبب‌ساز وضعیت کنونی واحدهای تولیدی کوچک و متوسط شده و تأکید می‌کند: «بانک‌ها با توجه به شرایط نرخ بهره و نرخ تورم، دیگر اجازه شرکت در فعالیت‌های توسعه‌ای را ندارند و فعالیت کنونی آن‌ها به تأمین سرمایه در گردش محدود شده است؛ این امر نیز برای دوره‌های زمانی کوتاه مانند یک سال و کمتر برقرار است که آن هم معمولاً به اندازه درخواست رقم و زمان اعلامی تولید کنندگان محقق نمی‌شود.» این عضو هیئت نمایندگان اتاق ایران یادآوری می‌کند: «این‌ها بهره‌وری سخن می‌گویم، با این حال به دلیل ناتوانی در تأمین نقدینگی و به دنبال آن توقف فعالیت‌های تولیدی با کاهش تولید نسبت به ظرفیت اسمی واحدهای تولید روبه‌رو هستیم، اتفاقی که به زان‌های انباشته می‌انجامد.»

در واقع به گفته بسیاری از فعالان صنعتی و تولید کنندگان، بزرگ‌ترین مشکل امروز واحدهای تولیدی، کمبود سرمایه در گردش است. این مشکل تا جایی پیش رفته که وزیر صمت دولت سیزدهم نیز در ماه‌های پایانی عمر صدارتش به شورای پول و اعتبار در مورد کمبود نقدینگی واحدهای تولیدی هشدار داده و اعلام کرده بود که مشکل کمبود نقدینگی واحدها تولیدی حد شده است. اگرچه ممکن است برخی مشکلات مدیریتی در بنگاه‌ها وجود داشته باشد اما پدیده‌ای که این روزها به‌شدت بنگاه‌ها را رنج می‌دهد، بی‌توجهی به نیازهای سرمایه در گردش آن‌ها از سوی نهادهای پولی است. محمود نجفی عرب رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران، در این باره معتقد است: «تأمین مالی در کشور در گذشته از طریق بازار پولی (اعتبارات بانک‌ها)، بازار سرمایه و جذب سرمایه از خارج انجام می‌شد اما تراز پرداخت‌های حساب سرمایه، به برابر اعلام بانک مرکزی در نیمه‌ماه اول سال گذشته، نشان دهنده آن است که میزان خرج سرمایه از کشور به میزان قابل توجهی افزون بر جذب سرمایه بوده و حساب خالص سرمایه به رقمی در حدود ۲۰ میلیارد دلار منفی رسیده است. این در حالی است که رشد تأمین سرمایه از طریق بازار سرمایه در حدود ۳۸ درصد و نزدیک به نرخ تورم بوده است.»

● با توجه به افزایش تولید برنج و مصرف داخلی به چه میزان واردات برنج نیاز داریم؟

مصرف سرانه برنج در کشور حدود ۳۵ کیلوگرم است و با توجه به جمعیت ایران به حدود ۳ میلیون تن برنج در هر سال نیاز داریم. بنابراین کسری آن باید از محل واردات تأمین شود. البته می‌توان جزئیات آن را در دیگر بخش‌های وزارت جهاد کشاورزی مانند معاونت بازرگانی و سایر دستگاه‌های متولی جویا شد.

● قیمت تمام‌شده برنج برای شالیکاران و بهره‌برداران چقدر است و به نظر شما چه قیمتی باید برای این محصول تعیین شود؟

در حال حاضر جلسات کمیسیون تخصصی شورای قیمت‌گذاری را برگزار کردیم اما هنوز جلسه شورای قیمت‌گذاری برگزار نشده است. باید کارهای کارشناسی برای تعیین قیمت برنج انجام شود و نهایتاً به این شورا برود تا با بررسی همه جوانب آن با حضور وزیر جهاد کشاورزی، وزیر اقتصاد، رئیس سازمان برنامه و بودجه و تشکل‌های بخش خصوصی قیمت برنج ابلاغ شود. در سال گذشته مصوبه‌ای برای قیمت برنج نداشتیم؛ چرا که وضعیت بازار و قیمت این محصول به‌گونه‌ای بود که نیازی به اعلام این قیمت وجود نداشت. ایران به دلیل محدودیت منابع آبی که دارد و همواره با آن روبه‌روست نباید به سوی افزایش سطح زیرکشت محصولات کشاورزی به‌ویژه محصولاتی مانند برنج حرکت کند. بنابراین همواره تمام تلاش وزارت جهاد کشاورزی این بوده که از طریق روش‌های مختلف، بهره‌وری و تولید را در واحد سطح افزایش دهد. ارتقای تولید با جایگزینی ارقام جدید و توسعه کشت‌های مکانیزه مدیریت تغذیه و مدیریت آفات، بیماری‌ها و علف‌های هرز و ارتقای ضرب تبدیل برنج انجام‌پذیر است که در سال جاری به آن دست پیدا کرده‌ایم. همچنین در سند امنیت غذایی و برنامه هفتم توسعه، خودکفایی ۹۰ درصدی در تولید برنج برای وزارت جهاد کشاورزی به‌عنوان تکلیف مشخص شده که امیدواریم در پایان برنامه هفتم توسعه به این عدد برسیم.